

Sopivaa työtä kaikille -työelämävalmennukseen osallistuneiden kokemuksia

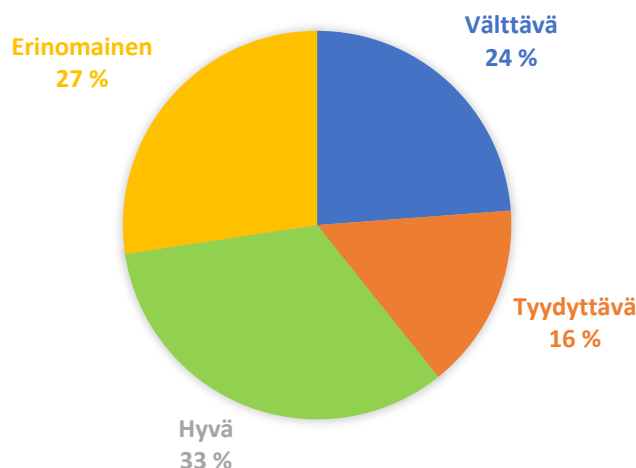
Sopivaa työtä kaikille -työelämävalmennusta tarjottiin fyysisesti vammaisille ja toimintaesteisille henkilöille syksystä 2019 vuoden 2020 loppuun. Valmennuksen tavoitteena oli yksilöllinen tuki, jossa huomioitiin kunkin osallistujan tavoitteet työelämän suhteen. Noin vuosi valmennuksen päättymisen jälkeen halusimme selvittää, kuinka työelämävalmennus oli vaikuttanut valmennukseen osallistuneiden elämään.

Syksyllä 2021 valtakunnalliseen Sopivaa työtä kaikille -työelämävalmennukseen osallistuneille lähetettiin kysely, jolla selvitettiin osallistujien kokemaa hyötyä valmennuspalvelusta sekä sen mahdollisia pidempiaikaisia vaikutuksia. Kysely lähetettiin 155 vastaanottajalle. Vastauksia saatiin 86 kpl, joten vastausprosentti (55 %) oli hyvä. Kyselyyn vastanneet edustivat hyvin valtakunnalliseen työelämävalmennukseen osallistuneiden kokonaisjoukkoa, sillä vastauksia saatiin eri puolilta Suomea, kaikista ikäryhmistä sekä naisilta että miehiltä. Myös koulutustaustan suhteen kyselyyn vastanneet edustivat hyvin valmennukseen osallistuneiden kokonaisjoukkoa.

Minkä arvosanan valtakunnallinen työelämävalmennushanke sai?

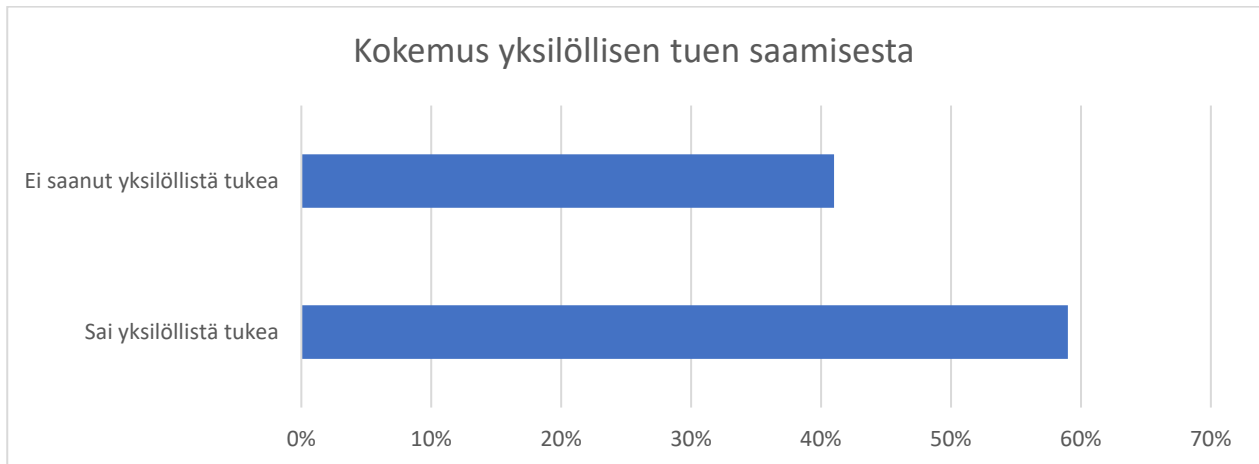
Kyselyn vastaajilta pyydettiin arviointia työelämävalmennuksesta arvosanoin yhdestä kymmeneen. Vastaajista neljännes antoi valmennukselle arvosanan 9 tai 10, kolmannes arvosanan 7 tai 8, vajaa viidennes arvosanan 5 tai 6 ja neljännes antoi arvosanan 1–4. Vastaajat jakautuivat siis hyvin heterogeenisesti mielipiteissään valmennuksesta. Naisten ja miesten välisessä vertailussa miehet suhtautuivat valmennukseen kriittisemmin kuin naiset antaen selkeästi alhaisempia arvosanoja useammin.

MITEN ARVIOISIT SAAMAASI TUKEA?

Tarjosiko valmennus yksilöllistä tukea kuten oli tarkoitus?

Vastaajista 59 prosenttia koki, että oli saanut yksilöllistä tukea valmennuksessa. Huomionarvoista on, että vaikka osa vastaajista antoi valmennukselle aiemmassa kysymyksessä arvosanan 6 tai vähemmän, oli myös heidän joukossaan niitä (21 %), jotka kokivat saaneensa valmennuksessa yksilöllistä tukea. Naisten ja miesten välisessä vertailussa naisista 64 prosenttia oli kokenut saaneensa yksilöllistä tukea ja miehistä 52 prosenttia. Kaiken kaikkiaan miesten kriittisempi suhtautuminen valmennuksen hyötyihin näkyi kaikissa vastauksissa.

Vastaajia pyydettiin myös kuvaamaan tarkemmin kokemuksiaan yksilöllisen tuen saamisesta tai mitä olivat siinä jääneet kaipaamaan. Hyväksi oi koettu mm. oman elämäntilanteen kokonaisuuden pohtiminen yhdessä valmentajan kanssa sekä apu CV:n ja työhakemusten päivittämisessä. Oli myös saatu apua ammatillisen itsetunnon löytämisessä, kuin myös uusia ideoita ja näkökulmia työllistymiseen liittyen.

”Ammatillinen itsetuntoni oli mennyt, ja hän auttoi löytämään sen.”

Ne, jotka eivät kokeneet saaneensa yksilöllistä tukea, kertoivat jääneensä kaipaamaan enemmän apua sopivien työtehtävien löytämisessä ja parempaa osaamista valmentajalta hahmottaa vammaisuuden tuomat rajoitteet. Osa koki myös, että valmennus oli päättynyt liian nopeasti heidän kohdallaan.

”Vähän jäi pintapuoliseksi ilman konkreettista työpaikan etsimisapua.”

Mitä valmennuksella oli saavutettu?

Kysymykseen siitä, autoiko valmennus vastaajaa joko löytämään työtä tai osaamista vahvistavia opintoja taikka jotain muuta, vastattiin 91 kertaa, joten osa vastaajista valikoi useamman vaihtoehdon. Vastaukset jakautuivat siten, että 46 prosentissa oli saatu tukea joko siirtymisessä työelämään tai opintoihin tai muuta tukea. Näistä 26 prosentissa oli löytynyt sopivaa työtä valmennuksen avulla, 5 prosentissa osaamista lisäävää koulutusta ja 8 prosentissa muun palvelun tuekseen. Vastauksista 14 prosentissa ilmoitettiin saadun muuta hyötyä valmennuksesta.

Avoimissa vastauksissa nousee esiin, että vastaajat olivat valmennuksessa saaneet uutta uskoa omiin kykyihinsä sekä mahdollisuuksiin saavuttaa omat tavoitteensa. Valmennus oli myös lisännyt itsevarmuutta osaamisen ja työelämässä pärjäämisen suhteen. Lisäksi valmennus oli auttanut selventämään omia ajatuksia ja nykytilannetta, antanut henkistä varmuutta ja valmiuksia työnhakuun.

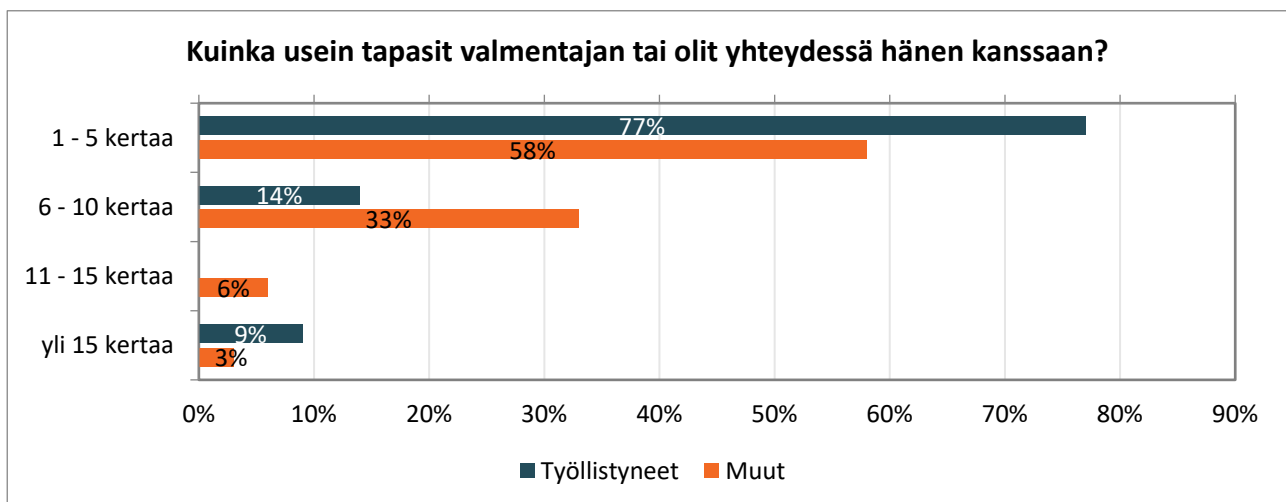
”Ensimmäinen oikeasti tilanteeni ymmärtänyt ja auttava työllisyyttä edistävä yksittäinen instanssi. TE- toimiston kanssa asiointi on tahmeaa.”

Kyselyn vastaajista 54 prosenttia koki, ettei ollut saanut tavoitteen mukaista apua valmennuksesta. Tämä oli hätkähdyttävän korkea luku. Huomattavasti useammin miehet olivat kokeneet, että valmennus ei auttanut heitä heidän tilanteessaan mitenkään. Kuitenkin niin miehissä kuin naisissa kriittisesti suhtautuneista 37 prosenttia koki kuitenkin saaneensa yksilöllistä tukea valmennuksen aikana, vaikka valmennus ei sitten johtanutkaan työhön tai muuhun toivottuun tulokseen. He olivat saaneet apua mm. oman tilanteen selkiyttämiseen, työhakemusten laadintaan ja työpaikkojen etsintään. Kriittisimmät palautteet koskivat tilanteita, joissa valmentaja oli vaihtunut (mikä oli saattanut johtaa epäselvään tilanteeseen koko palvelun jatkumisesta) tai kun valmentajan osaamisessa havaittiin puutteita.

”Yksilöllistä tukea tuli kyllä, mutta töihin en hankkeen avulla päässyt.”

Oliko kohtaamisten määrällä vaikutuksia työllistymiseen?

Kyselyssä kysyttiin myös valmentajien ja vastaajien kohtaamisten määrää. Suurin osa (61 %) oli tavannut tai ollut yhteydessä valmentajaan 1–5 kertaa. 29 prosentilla oli kohtaamisia ollut 6–10 kertaa ja kymmenellä prosentilla yli 11 kertaa. Alla olevassa kaaviossa on vertailtu työllistyneitä suhteessa muihin. Suurin osa niin työllistyneistä kuin muistakin on kohdannut tai ollut yhteydessä valmentajaan 1–5 kertaa, mutta työllistyneiden kohdalla kohtaamisia on kaiken kaikkiaan vähemmän kuin muilla. Naisten ja miesten välisessä vertailussa huomio kiinnittyy siihen, että miehet ovat kohdanneet valmentajan useammin kuin naiset, mutta silti heidän antamansa arvosana valmennukselle oli yleisesti heikompi kuin naisten antama arvosana.

Työllistyneiden osalta ei näytä kohtaamisten runsaalla määrällä olleen merkitystä työllistymisessä, sillä enemmistö työllistyneistä oli kohdannut valmentajan 1–5 kertaa. Kyselyn vastausten perusteella näyttää palvelun onnistumisessa selkeimmäksi tekijäksi nousevan valmentajan osaaminen ja ammattitaito sekä hänen ymmärryksensä vamman tai toimintaesteen vaikutuksista työn tekemiseen.

Mikä heidän tilanteensa on nyt, vuosi hankkeen päättymisen jälkeen?

Kysymykseen nykyisestä tilanteesta vastasi 78 vastaajaa. Heistä osa ilmoitti, että ei etsi enää itselleen sopivaa työtä, muutama suoritti opintoja tai oli toisessa palvelussa. Suuri osa oli yhä etsimässä itselleen sopivaa työtä ja lähes yhtä moni oli kyselyn aikaan työssä.

Mielenkiintoista on, että prosentuaalisesti työssä olevat (30%) ja työtä etsivät (33%) ovat täysin samat prosenttiluvut, kuin valmennuksen päätyttyä työllistyneiden ja työttömäksi jääneiden prosenttiluvut olivat.

Osa työssä käyvistä oli löytänyt työn vasta valmennuksen jälkeen tai sitten valmennuksen aikana, mutta kokivat ettei valmennuksella ollut tekemistä työpaikan löytymisessä. Niistä 22 vastaajasta, jotka vastasivat löytäneensä valmennuksen avulla itselleen sopivaa työtä, 18 vastasi kysymykseen nykyisestä tilanteestaan. Vastausten perusteella tiedämme, että 8 heistä on edelleen työelämässä joko samalla työnantajalla, joka löytyi valmennuksen aikana tai uudella työnantajalla. Osa on siirtynyt opiskelemaan tai etsii uutta työtä.

”Etsin edelleen työtä eikä esim työkkäristä ole kuulunut mitään eikä vastata.”

”Tällä hetkellä olen taas työtön ja etsin töitä. Vammattomien kanssa samalla viivalla... ei helppoa, mutta kuitenkin. Palkkatukioikeus on onneksi.”

”Opiskelen uutta ammattia, joka sopii parhaiten työkyvylleni. Sain valmennuksesta kuitenkin usko pystyväni vaikka mihin rajoituksista huolimatta.”

"En ole saanut työtä Sopivaa työtä kaikille projektista, enkä ilman. Muutamaaan haastatteluun olen päässyt."

"En saanut työtä, tuli tuo korona, koko homma jäi kesken."

Terveisiä hanketoimijoille ja päättäjille

Vastaajat saivat antaa avoimeen vastauskenttään vapaasti palautetta valmennuksesta. Vastauksissa näkyy melko selkeästi jakautuminen siten, että toiset kokevat saaneensa valmennuksesta suuren avun ja toiset eivät saneet siitä mitään ekstrapaa tai uutta verrattuna työvoimahallinnon palveluihin. Tätä kaiketi selittävät jokaisen osallistujan yksilölliset työkykyyn liittyvät tekijät, mutta myös heidän tukenaan olleiden ammattilaisten osaaminen. Osa kriittistä kohdistuu nimenomaan siihen, että palvelua tuottaneella ammattilaisella ei ollutkaan riittävää osaamista tukea yksilöllisesti juuri nimenomaisen vastaajan tilanteessa.

Alla muutamia vastausten kirjoja kuvaavia sitaatteja:

"Alussa vaikutti lupaavalta, mutta kuten kaikki vastaavat hankkeet, niin tämäkin työllisti vain hankkeen työntekijät, ei meitä työn etsijöitä. Surullista, mutta totta."

"Työelämävalmennus on todella tarpeellista ja yksi sen tärkeä saavutus on, että se avaa niitä moninaisia ongelmia, joihin työhön pyrkivät kohtaavat"

"Tosin itselleni sopivimman ja kestäväen työpaikan löytäminen olisi helpompaa, jos erityistarpeita kaipaaville olisi myös te-palveluissa nimetyt valmentajat käytössä. Toivoisin että työnantajia valistettaisiin niin palkkatuki, oppisopimus kuin työolosuhteiden järjestelytuestakin. Ettei se jää aina vammaisen vastuulle. Tuntuu vain, aina kuin hakee mitä vain asiaa, työnantajat ovat yhtä ulkona mitkä heille kuuluu, pitääkö heidän hakea vai työntekijän vai miten maailma makaa.."

"Valmennus ei auttanut erityistarpeisiini sopivan työpaikan hahmottamiseksi."

"Toivon tätä lisää, työn saamiseen."

"En usko, että olisin löytänyt näin hyvää työpaikkaa tai ehkä mitään ilman valmennusta."

"Koin, etten saanut tarpeeksi tukea valmentajalta. Työn saaminen pandemian aikana on ollut haastavaa, mutta silti olisin halunnut enemmän tukea."

"Ideana aivan mahtava kuten myös rekrymessut osatyökykyisille! Tehkää uudestaan, nythän hallituskin haluaa kaikki töihin."

"Loppui liian aikaisin. Korona iski väliin."

"Mielestäni tämä projekti on tärkeää meille osatyökykyisille. Toivon että se jatkuisi, sillä tiedän alueellani monta henkilöä, jotka eivät vammansa vuoksi saa töitä."

